

Alternativní a augmentativní komunikace v ČR

Jana Šarounová

SPC pro vady řeči se zaměřením na
AAK, Praha

Stav před rokem 1989

- O AAK v naší zemi nebylo povědomí

Devadesátá léta

- 1994 - založeno občanské sdružení SAAK, které se věnovalo problematice AAK (Lucie Laudová)
- Inspirace mezinárodními konferencemi ISAAC, spolupráce se zahraničím

Devadesátá léta

- 1995 - kurzy AAK a Makatonu
(lektorky Judy Wine, Pnina Bialik,
Helen Hooper, Lucie Laudová)

Účastnila se řada odborníků, kteří pracovali ve speciálním školství nebo v sociálních službách, ti se začali pokoušet o zavádění AAK

Vzdělávací institut
Dezidera Galského

Sbor zástupců
organizací zdravotně postižených

~~~~~

POZVÁNKA

pro logopedy, speciální pedagogy, pracovníky speciálních zařízení
a další odborníky na kurzy s tématem:

Možnosti náhradních forem komunikace pro osoby s postižením:
augmentativní a alternativní komunikace

I. kurs: Úvod do augmentativní a alternativní komunikace

Lektorky: Judy Seligman-Wine a Pnina Bialik

*Mish'aul: The Israeli Center for Augmentative Communication
and Assistive Devices, Jerusalem*

Termín kursu: 26. až 30. června 1995

II. kurs: Náhradní komunikace u osob s mentálním postižením:

využití znakového jazyka a jeho adaptace pro potřeby osob
s mentálním postižením

Lektorka: Helen Hooper, *Makaton Vocabulary Development Project, Anglie*

Termín kursu: 4. - 8. září 1995

Jana Šarounová,

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Devadesátá léta

- Aktivity ministerstva školství (inspirace AAK v Dánsku, vznik příruček Znak do řeči a Piktogramy, příručka Alternativní komunikace-cesta ke vzdělávání těžce ZP), Libuše Kubová, Krista Hemzáčková, Zuzana Pavelová a další
- Distribuce příruček do speciálních škol

Spolupráce s Dánskem

- Projekt Česko - dánské spolupráce 1994 - 96 Účastníci byli z řad ředitelů a učitelů ze speciálních škol pro mentálně postižené (bývalé zvláštní a pomocné školy). Za VÚP Mgr. Libuše Kubová s úkolem zajímat se o AAK.
- Postupný vznik příruček:
Hemzáčková, K.: Speciálně pedagogická diagnostika komunikačních schopností, IPPP, Praha 1998, 2001
- Kubová, L.: Alternativní a augmentativní komunikace - cesta ke vzdělávání těžce zdravotně postižených dětí Tech – market, Praha 1995
- Kubová, L.: Piktogramy - metodická příručka, Tech – market, Praha 1995
- Kubová, L.: Piktogramy – učebnice, Tech – market, Praha, 1995
- Kubová, L., Pavelová, Z., Rádková, I. : Znak do řeči, Tech – market, Praha 1997
- Kubová, L.: Řeč obrázků - Piktogramy, Parta, Praha 2011
- Hemzáčková, K., Kubová, L.: Čteme obrázky - Procesní schémata, Parta, Praha 2011
- Kubová, L., Škaloudová, R.: Řeč rukou - Znak do řeči, Parta, Praha 201

Devadesátá léta

- 1997 - vznik Centra pro AAK – poskytování konzultací v oblasti AAK uživatelům a jejich rodinám
- 1998 - vznik SPC pro děti a mládež s vadami řeči se zaměřením na AAK(návaznost na SAAK, počátky integrace klientů s AAK do běžných škol)

Připojení ČR k pořádání východo- a středoevropských konferencí ECER-ISAAC

(Eastern and Central European Regional Conference)

Budapest 1997

Praha 1999

Kwydzin 2001

Zvolen 2003

Budapest 2005

Praha 2007

Archangelsk 2009

Varšava 2011

Kijev 2013

Chisinau 2015

Bucuresti 2017

2019 BRATISLAVA!!! -3.-5.7.2019,

<https://www.komunikujmespolu.sk/konferencia-2/>

Jana Šarounová

Přelom století

→ Firma Petit – kolem 2000 první výukový software s možností alternativního ovládání a český software pro tisk komunikačních tabulek Altík

→ Cca od roku 2000 možnost zakoupení pomůcek s hlas. výstupem (komunikátorů) a spínačů k ovládání počítače

Komunikační software

- Cca 2002 překlad databáze US programu Boardmaker (barevné symboly), pro tisk komunikačních tabulek (SPC)
- Cca 2002 první český software pro alternativní komunikaci ACKeypboard s hlasovým výstupem CS Voice (řešení na omezenou dobu) - SPC a Frog System
- Česká lokalizace britského softwaru Symwriter cca 2006-2008. - SPC
- Překlad softwaru Grid 2 (komplexní AAK program, 2008-9) . SPC
- Altík- vylepšené verze, obsahující i „Komunikační tabulku“ pro komunikaci pomocí počítače a pak i tabletu – (Petit)
- Od 2017 Grid 3 v ČR (spolupráce SPC a Spektra)

minulost
past

Výuka na VŠ

- Volitelný Seminář o AAK na PedFUK – cca od roku 2005
- Přibližně v té době na dalších VŠ (Brno již od roku 2000, Olomouc) a další
- Většinou jako povinně volitelný seminář

System VOKS – Výměnný obrázkový komunikační systém

- Cca od roku 2005 (příručka Margita Knapcová)
- Inspirace v cizině, systém vychází z PECS
- **Určitý průlom v užívání AAK-** zaměřeno hodně na aktivní komunikaci, kurzy, rozšíření do škol, mezi klienty s PAS, některým pomohla i práce s kartičkami namísto komunikační knihy i bez dodržení metodiky

Užití tabletů pro komunikaci

- Inspirace v zahraničí- Internet, videa
- Počátkem 2011, práce s iPady, vznik komunity i-sen.cz (u zrodu stáli **Lenka Říhová**, ZŠ speciální Poděbrady, **Eva Šrámková**, maminka Verunky s MP, **Iva Jelínková**, firma **24u** a **Petr Mára**)
- **Opět průlom** – funkční komunikační pomůcky s hlasovým výstupem do té doby finančně nedostupné
- Česká lokalizace cizojazyčných aplikací nebo vznik českých aplikací

Oční ovládání

- Pro uživatele AAK s TP
- Stalo se u nás dostupným v poslední době- firma Spektra (My Tobii), Irisbond Duo

A mnoho dalšího a dalších....

16.10.2018

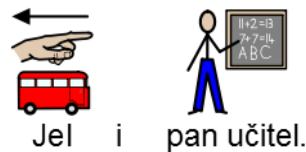
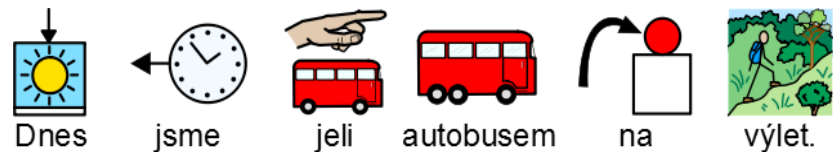
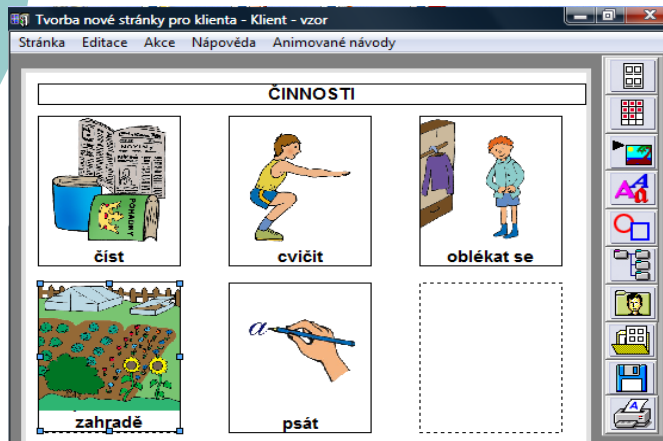
Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Kde jsme tedy v AAK od roku 1989?

- Co máme?
- Co nám chybí?

Máme software pro tisk komunikačních kartiček, tabulek (Symwriter, Boardmaker, Altík)

www.alternativnikomunikace.cz

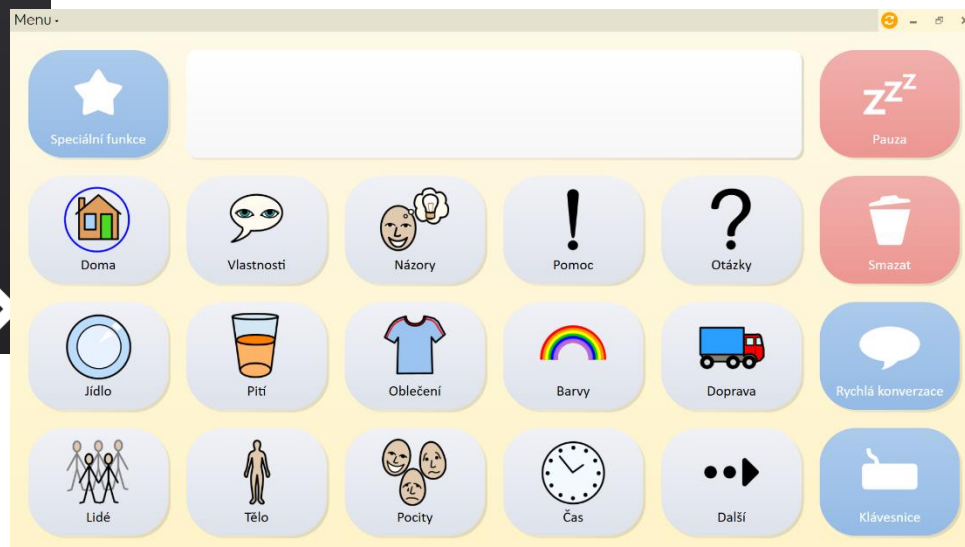
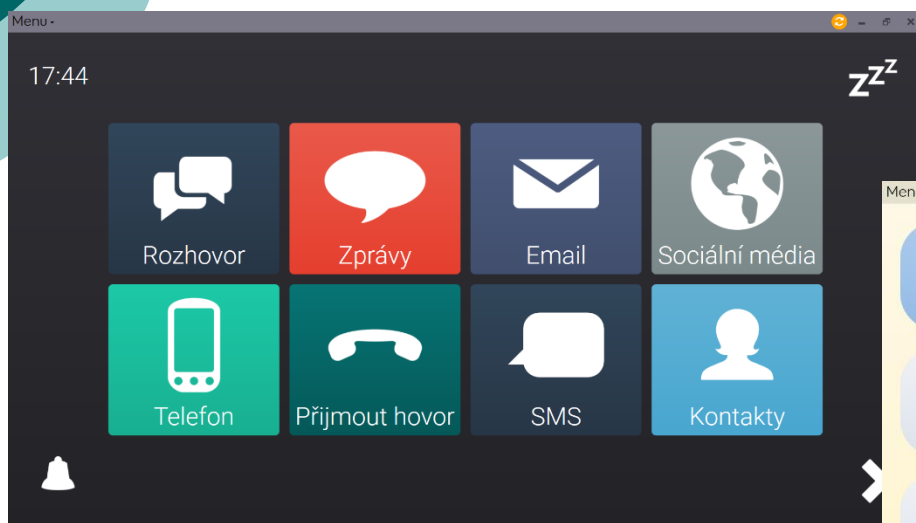
www.petit-os.cz

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme software pro komunikaci pomocí počítače a k alternativnímu ovládání počítače pro lidi s TP

- Grid 3, Altík-komunikační program
CIT- Komunikační tabulka

www.alternativnikomunikace.cz

www.petit-os.cz

www.cit.cz

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme oční ovládání pro lidi s těžkým TP, alternativní ovládání PC (spínače, myši)

Tobii PCEyePlus a software (www.spektra.eu)

- Irisbond Duo (www.petit-os.cz)
- Petit (www.petit-os.cz)

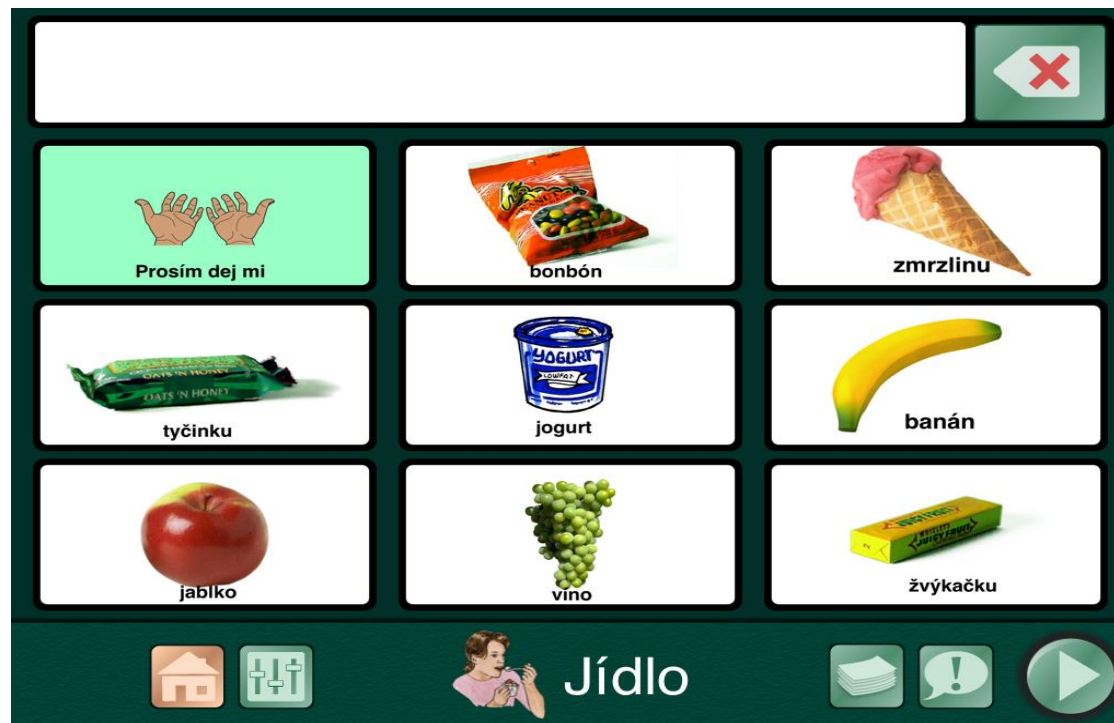

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme tablety a komunikační aplikace v ČJ (pro iOS i Android)

- Např. GoTalk NOW, Grid Player, Grid for iPad, Klábosil, Speech Mate, Komunikační deník

Apple Store
Google Play

Máme PECS - VOKS jako ucelenou metodu především pro klienty s PAS

Picture Exchange Communication System – (česká úprava
Výměnný obrázkový komunikační systém)

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme systémy upravených znaků

- Znak do řeči (Řeč rukou), Když chybí slova (znaky podle Anity Portmann), Makaton, Mám dvě ruce na povídání (Raná péče Praha)....

JÍST

PÍT

SPÁT

HRÁT SI

ZNAKOVAT

JÍT

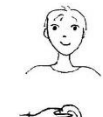
MYT SE

SE

POVÍDÁT

JÍT NA WC

MÁM

Jana Šarounová,

www.alternativnikomunikace.cz

16.10.2018

Máme jednoduché pomůcky s hlasovým výstupem (tzv. komunikátory)

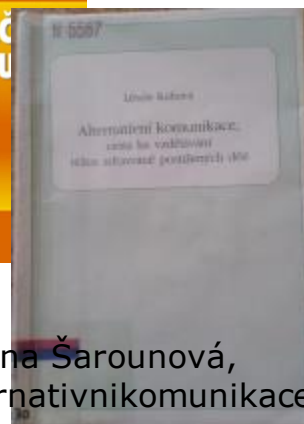
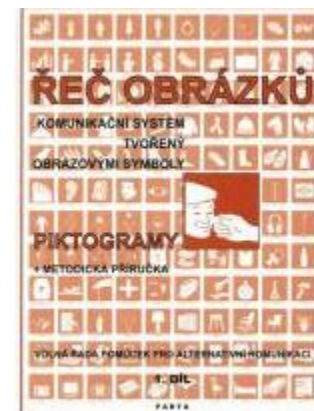
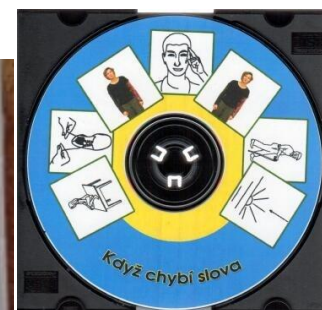
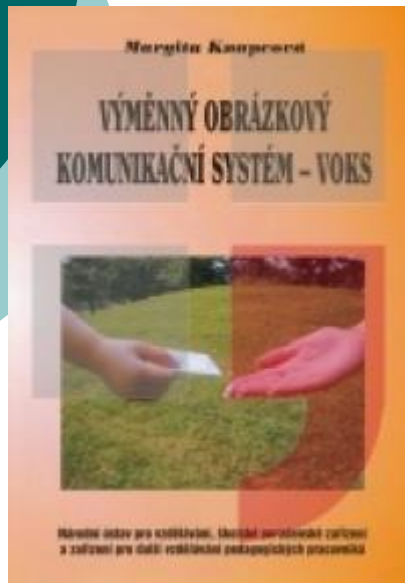
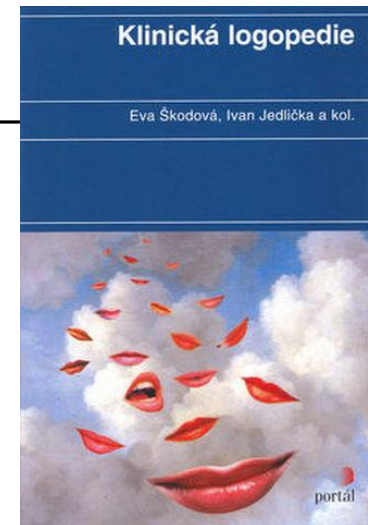

www.petit-os.cz

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme určité množství literatury v ČJ

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

Máme výuku AAK na fakultách

- na většině kateder speciální pedagogiky, obvykle jako povinně volitelný předmět, seminář

Co nám chybí?

16.10.2018

Jana Šarounová,
www.alternativnikomunikace.cz

-
- Dát tomuto „hardwaru“ i „software“ (nestačí mít ipad, nestačí mít komunikační knihu). **Je důležité, že máme technologie a pomůcky, ale stejně důležité je vědět, čím je „zaplnit“ a jak je každodenně užívat.**
  - Větší zaměření na skutečnou komunikaci s tímto „hardwarem“ než na výuku či na sdělování z naší strany (nacházet situace, ve kterých se uživatel sám může vyjádřit vybrat si, sdělovat...)
  - Cílené strategie nacvičování komunikace, modelování.

Možnosti do budoucna

- Pokračování v českých konferencích
- Překlady literatury
- České výzkumy v oblasti AAK
- Spolupráce s ISAAC, www.isaac-org.com, účast na mezinárodních konferencích ISAAC
- Další spolupráce v rámci Střední Evropy- nejbližší konference na Slovensku: Pozvání

SRDEČNÉ POZVANIE

na 12. ročník medzinárodnej konferencie
ECER-AAC s názvom „AAC All Day“
sa uskutoční v dňoch 1. až 3. júla (července)
2019 v Bratislave.

Prvá ECER-AAConference (Eastern and Central European Regional Conference) sa udiala v roku 1997 v Budapešti. Odvtedy sa každý druhý rok koná v inej krajine. Slovensko bolo hostiteľskou krajinou v roku 2003. Teraz po 16 rokoch sa opäť vracia a tentoraz bude v Bratislave.

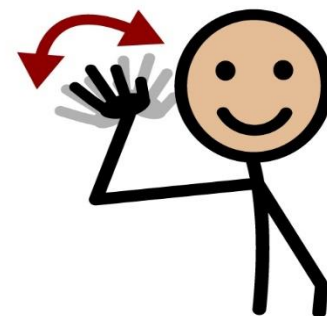
Účasť na predchádzajúcich ECER-AAC konferenciách **nás organizátorky inšpirovala, motivovala a dobíjala snahou pokračovať v našej práci.**

Veríme, že sa nám podarí dobrým programom so zaujímavými spíkrami vzbudiť rovnaké dojmy aj u vás a odnesiete si domov veľa nápadov, kontaktov a energie.

Ak by ste sa chceli zapojiť ako aktívni účastníci a **podeliť sa** s nami o vaše skúsenosti, napíšte nám prosím na ecer.aac@gmail.com

Tešíme sa na vás a dovidenia!

Tím KOMUNIKUJME SPOLU n.o.

Viac info na www.komunikujmespolu.si

16.10.2018

Jana Sarouňová,
www.alternativnikomunikace.cz

Děkuji za pozornost.
